

DOLGOZATOK AZ ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR MŰHELYÉBŐL I.

E rovatcím alatt az Országos Műszaki Könyvtár munkatársai 1986 folyamán több olyan dolgot szeretnének publikálni, amely reménykedhet a TMT olvasói figyelmének felkeltésében.

F. T.

A KÁRTYAAKCIÓ. A SZAKIRODALMI TÁJÉKOZTATÓK OLVASÓSZOLGÁLATI KÁRTYÁINAK SZEREPE AZ ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR KÖZVETETT SZOLGÁLTATÁSAIBAN

Futala Tibor — H. Mátyás Katalin

Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár

Az Országos Műszaki Könyvtár (OMK) időről időre szívesen tájékoztatja a szakmai közvéleményt szolgáltatásainak helyzetéről és alakulásáról. Különösen az újszerű, a nem hagyományos szolgáltatásokról való tájékoztatást tartja fontosnak [1]. E publikációk alapja kivétel nélkül egy-egy kisebb-nagyobb belső felmérés, amellyel a könyvtár saját kíváncsiságát elégíti ki: ugyan miképpen is épül be ez vagy az a szokatlan forma a szolgáltatási rendszer egészébe, illetve milyen helyet, súlyt, rangot vív ki magának benne. A publikálási cél is mindig azonos: ismételten felhívni a figyelmet valamely szolgáltatás igénybevételének előnyeire, szóval: a szolgáltatás propagandája a "jó bornak is kell a cégér" jegyében.

Az olvasószolgálati kártyák megjelenése az OMIKK referáló és bibliográfiai kiadványaiban

Az olvasószolgálati kártyák (lásd 1. ábra) az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (OMIKK) referáló és bibliográfiai folyóiratainak

(továbbá néhány más kiadványának, pl. a M[űszaki] I[nformációk] Vezetőknek) mellékleteként akkor jelentek meg, amikor 1982 és 1983 folyamán a korábbi műszaki lapszemlék sorra-rendre szakirodalmi tájékoztatókká fejlődtek. Nézőpontunkból e fejlődésnek éppen az olvasószolgálati kártya volt a legfontosabb leleménye.

"A szakirodalmi tájékoztatók csak akkor érik el igazán a céljukat — indokolja e döntést Vajda Erik [2] —, ha a használó a figyelmét felkeltő, illetve a neki szükséges eredeti dokumentumot, annak másolatát vagy fordítását megkaphatja, és ez minél kevesebb idejébe kerül... A feldolgozott dokumentumok könyvtárközi kölcsönzését, másolását, illetve fordíttatását könnyítik meg... [az] ún. olvasószolgálati kártyák. Ennek előnye az, hogy nem kell a szokásos, legalább egyszerűsített bibliográfiai leírást tartalmazó leveleket megírni, illetve bonyolult űrlapokat kitölteni, hanem a megfelelő tétel számának megadásával és a szolgáltatás megjelölésével igen könnyen és gyorsan kérhetők az eredeti dokumentumok, másolatok és fordítások."

A megrendelőkártyák felhasználásával a tájékoztatóban közölt tételek alapján a megfelelő forrásdokumentumok fordítása, vagy ha azokat már lefordították, fordításmásolata, ill. az eredeti szöveg másolata (teljes méretű papírmásolat, mikrofilmlap, tekercsmikrofilm) rendelhető meg.

A megrendelőkártya a tételben megadott leírhelytől függetlenül a túlórali címre küldendő!

A megrendelőkártyákat az alábbiak szerint kell kitölteni:

Tétel: a referátum bal felső sarkán található számot kell beírni.

f/m: fordítás igénylésekor az f, fordításmásolat esetében az m betűt kell beírni.

Példány: a példányszámot csak akkor kell megadni, ha az 1-nél több.

X/L/F: ha az igényelt másolat papírkép (xerox), ebben a rovatban X-et kell megadni, ha mikrofilmlap L-et, ha tekercs-mikrofilm, F-et.

Szolgáltatásaink díjtételeit a mindenkor érvényes jogszabályok, ill. vállalási feltételeink határozzák meg (vállalási feltételeinket kérésre megküldjük).

FIGYELEM! Fordításmásolat csak a fordításként megjelölt dokumentumról rendelhető.

EH 86/F Fordítás (fordításmásolat) megrendelése
Az alábbiakban megadott tételszámú dokumentumok fordítását (f), ill. fordításmásolatot (m) rendeljük meg:

Tételszám	f/m	Példány	Tételszám	f/m	Példány

A megrendelés kelte és jele:
A megrendelő neve és címe:

Ügymintázója:
Telefon:

..... cégszerű aláírás

EH 86/K

Az ŐRLAP KITÖLTÉSÉVEL a tájékoztatóban ismertetett könyvek könyvtárközi kölcsönzés keretében kölcsönözhetőek. KÖNYVTÁRKÖZI KÖLCSÖNZÉS

Tételszám	Leírhely	Tételszám	Leírhely

A megrendelés kelte és jele:
A megrendelő neve és címe:

Ügymintázója:
Telefon:

..... cégszerű aláírás

EH 86/R

Eredeti szöveg másolatának megrendelése

Az alábbiakban megadott tételszámú dokumentumokról papírmásolatot (X), mikrofilmlapot (L), ill. tekercs-mikrofilmet (F) rendelünk meg:

Tételszám	X/L/F	Példány	Tételszám	X/L/F	Példány

A megrendelés kelte és jele:
A megrendelő neve és címe:

Ügymintázója:
Telefon:

..... cégszerű aláírás

NEM használható B csoport jelű megrendelésekre.
Beféjezett hazai kutatómunkák

1. ábra Olvasószolgálati kártya

Az olvasószolgálati kártyák bevezetése — hadd utaljunk rá — azt a világszerte megfigyelhető törekvést tükrözi, hogy a különféle információs szolgáltatások — nem utolsósorban az online szolgáltatások — kiegészítése és komplexszé tétele érdekében egyszersmind a másolatküldő, fordító stb. szolgáltatás megszervezéséről is gondoskodnak. Ezenfelül az a rendkívül egyszerű megoldás, az ti., hogy itt az OMIKK mindössze a tételszám és a szolgáltatási nem feltüntetését kívánja meg, kétségtelen gesztusként is értékelendő: a felhasználó helyett az intézmény végzi el a dekódolás műveletét, ami szükséges ahhoz, hogy az egyébként értelmetlen számjelzet az állományból előkereshető könyv, folyóiratcikk stb. bibliográfiai leírásává, azaz kielégíthető megrendeléssé váljék.

A kártyaszolgáltatások indulásakor az OMIKK műfajonként decentralizálva látta el a beérkező megrendelések kielégítését (a kártyák címzése mindmáig tanúskodik erről). Később — 1984 novemberétől, illetve 1985 januárjától — a dekódolás és a megfelelő űrlapokra írás egésze, valamint az összes másolat az OMK szervezetébe került mint alapvetően könyvtári jellegű (érdemi információátalakítással nem járó) szolgáltatás. E célból a könyvtárban — a könyvtárközi kölcsönzés kibővülésével — dokumentum- és másolatküldő szolgálat jött létre.

Az olvasószolgálati kártyákon érkezett megrendelések súlya az egyes szolgáltatásokon belül

Az olvasószolgálati kártyák regisztrálási-értékelési időszaka négy hónapon át — 1985. szeptember elseje és 1985. december 31-e között — tartott. Ezalatt összesen 3308 megrendelt tételt dekódoltunk, illetve irtunk át a megfelelő űrlapokra. Az egy-egy olvasószolgálati kártyán megrendelt tételek száma elérte az ötös átlagot.

A szóban forgó időszak alatt — megfigyeltük — a beérkezési csúcsok és lapályok nem voltak olyan markánsak, hogy túlságosan zavarták volna a rendelések ügyintézését. A dekódolás művelete közben viszonylag ritkán kellett a szakirodalmi tájékoztatók régebbi számaihoz visszanyúlni, ami arról tanúskodik: a tájékozódás és a rendelés mozzanata e szolgáltatási formában túlnyomórészt egybeesik.

Hogy a rendelések kielégítése ennek ellenére sem érte el a kívánt gyorsaságot, annak oka részint folyóirat-állományunk egy részének túlfeszített igénybevétele (ezt is felmértük, s később tájékoztatni fogunk róla), részint pedig az intézet (1986-ban mindenképpen felszámolásra kerülő) reprográfiai szűk keresztmetszete volt.

A felmérési időszak teljesítménye az elmúlt év másik két harmadának teljesítményeivel is arányosnak bizonyult. (1985-ben a dekódolt megrendelések száma a tízezret éppen hogy meghaladta.)

A dekódolt tételek összességéből 1832 irányult eredeti dokumentum másolatának megrendelésére (55,4%), 569 fordításmásolatára (17,2%). 28 tartalmazott egyéb szolgáltatás (általában könyvtárközi kölcsönzés) iránti kérést, és 879 volt fordításmegrendelés (26,8%). A másolatmegrendelések — néhány kivételtől eltekintve — papírmásolatra szóltak.

Ha a fent szolgáltatási nemeként differenciált megrendeléseket — arányossági megállapításainkra emlékeztetve — hárommal besorozzuk, akkor megállapíthatjuk, hogy 1985 folyamán

- ◆ az OMK által kezelt primer dokumentummásolási megrendeléseknek 61,3%-a,
- ◆ a fordításmásolati megrendelések 13,9%-a,
- ◆ a könyvtárközi kölcsönzési kérések 0,7%-a,
- ◆ a fordítási szolgálat (Szolgáltatási igazgatóság) kielégítette fordításmegrendelések 14,7%-a érkezett olvasószolgálati kártyákon.

Ha a szóban forgó szolgáltatási nemekben a küldő elemet, azaz a postai közvetítést emeljük ki, akkor az OMK összes vonatkozó szolgáltatásából az olvasószolgálati kártyákon érkezett megrendelések aránya kereken 25%-ot képvisel.

Akár így számolunk, akár úgy: az olvasószolgálati kártya mindenképpen jelentős eszközévé vált a használókkal való szolgáltatási kapcsolattartásnak, az intézet áttételes — országos — feladatköre teljesítésének.

Azon — persze — lehet elmélkedni, hogy az olvasószolgálati kártyák hozadéka az egyes szolgáltatásnemekben miért olyannyira más arányú. Feltételezhető (s erre lesz is némi utalás a megrendelői oldal vizsgálatában), hogy az OMK és az OMIKK eddigi törzskliensei — megszokásból, szakmai belátásból, nagyobb kielégítési gyorsaságot remélve — mindmáig a korábban rendszeresített nyomtatványokat (a könyvtárközi kölcsönzési, fordítás- és másolatmegrendelési űrlapokat) használják, ha intézetünkől szükségük van valamire. E feltételezés — egyelőre nem bizonyított — "továbbálmódásával" arra is gondolhatunk, hogy az olvasószolgálati kártyák révén fokozatosan új klientéla szerveződik az intézet szolgáltatásai köré.

A maga 55%-ot meghaladó arányával a legtöbb dolgot az OMK-nak a primer dokumentumok másolatára vonatkozó igény kielégítése adta. Az egyes lapok inspirálta igényeket illetően azonban e tekintetben is nagy volt a szóródás. Erről az 1. táblázat tájékoztat.

1. táblázat

Az eredetiről kért másolatmegrendelések százalékaránya egy-egy lap által inspirált megrendelésekben

A szakirodalmi tájékoztató témaköre	Rendelési %-arány
1. Anyagmozgatás és csomagolás	92
2. Elektrotechnika	86
3. Elektronika és híradástechnika	84
4. Gépészet	72
5. Automatizálás, számítás- és mérés-technika	68
6. Gépgyártás-technológia és szerszámgépipar	59
7. Vállalatszervezés és ipargazdaság	57
8. Energiaipar és energiagazdálkodás	56
9. Geológia és geofizika	51
10. Vegyipar	50
11. Környezetvédelem	45
12. Közúti közlekedés	44
[“Versenyen kívül” a más jellegű]	
MI Vezetőknek	42
13. Mély- és vízellátás	37
14. Bányászat	36
15. Kohászat és öntészet	30
16. Textil- és textilruházati ipar	27
17. Papír- és nyomdaipar	18
18. Vasúti közlekedés	0
19–21. Hajózás; ipari formatervezés; repülés	elhanyagolható

Az egyes referáló és bibliográfiai folyóiratok rendeléshozama

A szakirodalmi tájékoztatók különféle sorozatainak használói egymástól igen eltérő nagyságrendekben élnek a kártyaszolgáltatások előnyeivel.

Először — a 2. táblázatban — a szakirodalmi tájékoztatóknak a belőlük megrendelt tételek száma szerinti rangsorát mutatjuk be, a megrendelési nemeket is feltüntetve.

A 3. táblázatban azt számítottuk ki, hogy egy-egy lapnak a tárgyidőszakban közölt száz tételére hány megrendelés esett. A “száz tételre majdnem 8 és fél megrendelés” átlagáról ugyancsak nagyok a fel- és lefelé mutató eltérések.

Az olvasó tapasztalhatta, a rangsorokat nem kommentáltuk. S tettük ezt tudatosan, ui. ezek a rangsorok mást nem mutatnak, mint a szakirodalmi tájékoztatók inspirálta szakirodalmi megrendeléseknek az OMK-ban való lecsapódását, illetve ebből néhány leszármazott mutatót az olvasószolgálati kártyáknak az egyes használói körökben kivívott népszerűségi szintjéről. Az “egyes használói körökben kivívott népszerűség” is csak bizonyos megszo-

rításokkal érvényes, mert némely szakirodalmi tájékoztató társközreadójának szakágazati könyvtára olyan állománnyal és szolgáltatási hagyományokkal rendelkezik, hogy az olvasószolgálati kártyákon felkínált szolgáltatások iránti igények túlnyomó részét ki tudja elégíteni (pl. hajózás, vasúti közlekedés, repülés, hogy csak a legszembetűnőbb példákat említsük).

A rangsorok közvetlen értéke a példa ereje: számos szakirodalmi tájékoztató használói tanúszkodnak általuk, hogy az OMIKK e szolgáltatásával érdemes élni.

Persze: az élenjárás, mint minden hazai információs szolgáltatás igénybevételében, az olvasószolgálati kártyák esetében is viszonylagos. Ami az OMK-ban komoly szolgáltatási megterhelés, az a potenciális használói körben “csepp a tengerben”. Ez még az előző adatok tükrénél is élesebben fog megmutatkozni vizsgálatunk további — használói felőli — részében.

Az olvasószolgálati kártyákon rendelők megoszlása néhány fontosabb nézőpontból

A négy hónapra eső rendelésállomány mindössze 165 intézménytől-vállalattól származik.

A 96 vidéki intézmény 58%-át teszi ki az összes megrendelőnek. Ez az enyhe túlsúly legalább jelzi: a tényleges igénybevétel valamelyest igazolja az olvasószolgálati kártyák bevezetésének fő szándékát, azaz a vidéki, a budapestieknél sokszorta szegényesebb szakirodalom-ellátásban részesülő intézmények megsegítését e téren.

A 4. táblázat a megrendelők kategóriáiról és a megrendelések köztük való eloszlásáról nyújt képet:

A kategóriák megoszlása és az általuk produkált rendeléseloszlás nem tanulság nélküli: különösen az ipari szövetkezetek és a gmk-szerű szervezetek alacsony részvételi aránya kelt feltűnést benne. Ez az adat az OMIKK szolgáltatásainak propagandája szempontjából is értékesnek látszik.

165 megrendelőnk négy hónap alatt átlagosan ke-
reken 20–20 megrendeléssel keresett fel bennünket. Ámde a teljes sokaság 7,9%-át kitevő 13 “nagy-megrendelőnk” (az ötvennél több rendelést feladók tartoznak ide) egymaga elvitte a teljes forgalom 42,4%-át (1404 megrendelés). Tehát sokkal reálisabb, ha az átlagos megrendelési számot a maradék 152-re számítjuk ki, ami intézményenként mindössze 12 és fél megrendelést mutat. Egyébként ebben az eseti “kismegrendelői” körben tetelezzük fel annak az új klientélának a fokozatos kialakulását, amelyre dolgozatunk korábbi részében utaltunk.

Az egyes referáló és bibliográfiai lapok által inspirált megrendelések tételszáma és megoszlása szolgáltatási nemeként

A szakirodalmi tájékoztató témaköre	Az általa inspirált megrendelésből				Összesen
	eredeti másolata	fordítás-másolat	fordítás-megrendelés	egyéb	
1. Automatizálás, számítás- és mérés-technika	329	94	57	4	484
2. Vegyipar	194	73	127	—	394
3. Anyagmozgatás és csomagolás	279	2	7	15	303
4. Kohászat és öntészet	86	68	134	—	288
5. Gépgyártás-technológia és szerszám-gépipar	128	35	48	6	217
6. Gépészet	153	31	27	1	212
7. Geológia és geofizika [Versenyen kívül] MI	105	58	43	—	206
Vezetőknek	77	—	106	—	183
8. Textil- és textilruházati ipar	38	34	69	—	141
9–10. Bányászat	47	28	56	—	131
Közúti közlekedés	57	19	55	—	131
11–12. Elektronika és híradás-technika	92	12	6	—	110
Elektrotechnika	95	12	2	1	110
13. Környezetvédelem	44	21	33	—	98
14. Papír- és nyomdaipar	17	34	44	—	95
15. Energiaipar és energiagazdálkodás	46	17	19	1	83
16. Vállalatszervezés és ipargazdaság	29	15	7	—	51
17. Mély- és vízipítés	14	13	11	—	38
18. Vasúti közlekedés	—	1	21	—	22
19. Hajózás	1	1	6	—	8
20. Repülés	1	1	1	—	3
21. Ipari formatervezés	—	—	—	—	0
Összesen	1832	569	879	28	3308

3. táblázat

Megrendelések száma az egyes lapok tárgydőszakban közölt száz tételére

A szakirodalmi tájékoztató témaköre	A tárgydőszakban közölt tételek hozzávetőleges száma	Száz közölt tételre eső megrendelések száma
1. Anyagmozgatás és csomagolás	1625	18,64
2. Automatizálás, számítás- és mérés-technika	2912	16,62
3. Geológia és geofizika	1534	13,04
4. Kohászat és öntészet	2386	12,07
5. Vegyipar	3270	12,04
6. Textil- és textilruházati ipar	1302	10,82
7. Környezetvédelem	1151	8,51
8. Gépészet	2583	8,20
9. Bányászat	1767	8,64
10. Közúti közlekedés	1756	7,46
11. Papír- és nyomdaipar	1399	6,79
12. Gépgyártás-technológia és szerszám-gépipar	3667	5,91
13. Elektronika	2004	5,48
14. Elektronika és híradás-technika	2850	3,85
15. Energiaipar és energiagazdálkodás	2820	2,94
16. Vasúti közlekedés	764	2,87
17. Vállalatszervezés és ipargazdaság	2160	2,36
18. Mély- és vízipítés	1643	2,31
19. Hajózás	531	1,50
20. Repülés	639	0,46
21. Ipari formatervezés	316	0,00
Összesen közölt tétel, illetve rendelési átlagarány	39 079	8,46

A megrendelői kategóriák és a megrendelések eloszlása

A megrendelők kategóriája	Száma (ebből vidéki)		A megrendelések száma				összes
			primer- másolat	fordítás- másolat	fordítás- megrendelés	egyéb	
1. Államigazgatási szerv, testület	5	(1)	3	—	41	—	44
2. Kutatási szervezet, felsőoktatási intézmény (tanszék)	47	(23)	522	232	127	12	893
3. Állami vállalat	118	(66)	1177	311	601	16	2105
4. Ipari szövetkezet	5	(3)	20	15	91	—	126
5. Ipari, kereskedelmi, gmk-k stb.	5	(2)	106	10	19	—	135
6. Mezőgazdasági szervezet	1	(1)	4	1	—	—	5
Összesen	165	(96)	1832	569	879	28	3308

Hivatkozások

- [1] NAGY Miklósné: A TIGIT/INSPEC keltette szakirodalmi igények kielégítése az Országos Műszaki Könyvtárban. = TMT, 27. köt. 4. sz. 1980. p. 132–135.
 FUTALA Tibor—NAGY Miklósné: A TIGIT- és az online szolgáltatások keltette szakirodalmi igények kielégítése az Országos Műszaki Könyvtárban. = TMT, 32. köt. 1–2. sz. 1985. p. 3–8.

BÁRDOSI Mária—BERKE Barnabásné—FUTALA Tibor: Egy számítógépes adattár vallomásai. Elemzések a Műszaki Könyvtári Koordinációs Kör 1983-ra bejelentett külföldi folyóirat-gyarápodásából. = TMT, 31. köt. 6–7. sz. 1984. p. 211–223.

- [2] VAJDA Erik: A magyar nyelvű referáló folyóiratok jövője és fejlődési útjai. 2. A referáló lapok tökéletesítése; az OMIKK szakirodalmi tájékoztatói. = TMT, 30. köt. 5. sz. 1983. p. 169–181.

FUTALA Tibor—H. MÁTYÁS Katalin:
A kártyaakció. A szakirodalmi tájékoztatók
olvasószolgálati kártyáinak szerepe
az Országos Műszaki Könyvtár közvetett
szolgáltatásaiban

1982 és 1983 folyamán az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (OMIKK) több vonatkozásban korszerűsítette magyar nyelvű referáló és bibliográfiai folyóiratait. E korszerűsítés egyik eleme volt az ún. olvasószolgálati kártyák bevezetése. Ezeket a használónak csak a tételszámot és a kívánt szolgáltatási nemet (fordítás, fordításmásolat, primer dokumentum másolata) kell feltüntetnie a szolgáltatás megrendeléseként.

1985 elejétől az olvasószolgálati kártyák dekódolását és a megfelelő űrlapok kitöltését az Országos Műszaki Könyvtár végzi. Az újszerű tevékenység jellegzetességeinek feltárására a könyvtár 1985 harmadik harmadában vizsgálatot tartott. Az összesen 3308 dekódolt megrendelés 55,4%-a a primer dokumentum másolatának megrendelésére, 17,2%-a for-

FUTALA, T.—H. MÁTYÁS, K.: The Card
Action. The role of readers' service cards
of abstracting journal in the indirect services
of the National Technical Library, Hungary

During 1982 and 1983 the National Technical Information Centre and Library, OMIKK, has improved its abstracting and indexing journal series appearing in Hungarian language. An aspect of the improvement was the introduction of readers' inquiry cards attached to the journal issues. On these cards the reader can mark what services he needs, translation, translation copy, document copy of given items serving as an order for the respective services.

From 1985 on, the decoding of the cards and the completion of the appropriate order forms have been performed by the National Technical Library, OMK, a branch of OMIKK. To evaluate the characteristic features of the new service, OMK has conducted a survey. It was found that 55.4 per cent of the orders demanded document copy delivery, 17.2 per cent translation copy delivery, 26.8 per cent

dításmásolati, 26,8%-a fordításmegrendelésre, a maradék pedig könyvtárközi kölcsönzésre vonatkozott. Az egyes referáló és bibliográfiai folyóiratok egymástól igen eltérő számú megrendelésre ösztönöztek.

A megrendeléseket összesen 165 intézményvállalat kezdeményezte. Ennek ellenére a kártyákon évente érkező mintegy 10 ezer megrendelés 25%-ot tesz ki az OMK könyvtárközi kölcsönzési és másolatküldő szolgáltatásaiban, ami jelentős mértékben lendítette előre a könyvtár áttételes forgalmát.

* * *

ФУТАЛА, Т.—МАТЯШ, К.: Операция карточек. Использование карточек читателей, приложенных к реферативным изданиям, в услугах Государственной технической библиотеки

В течение 1982 и 1983 годов Государственный информационный центр и библиотека по технике (ОМИКК) во многих отношениях усовершенствовал свои реферативные и библиографические издания на венгерском языке. Одним из элементов этого усовершенствования является введение т. н. карточек читателя. На этих карточках читатель записывает только идентификационный номер реферата и желаемый вид обслуживания (перевод, копия перевода, копия первоисточника).

С начала 1985 года декодирование карточек читателя и заполнение соответствующих бланков проводит Государственная техническая библиотека. Для определения нового вида деятельности в третьем квартале 1985 года библиотека провела исследование. Из 3308 декодированных заказов 55,4% составляли заказы на копии первоисточников, 17,2% — на копии переводов, 26,8% — на переводы, а остальные — на межбиблиотечный абонемент. Количество заказов на основе отдельных реферативных и библиографических изданий очень расходилось.

Заказы поступили всего от 165 институтов и предприятий. Тем не менее эти 10 тысяч заказов на карточках составляют 25% всего межбиблиотечного абонемента и заказа Государственной технической библиотеки за один год, что в значительной мере увеличило вторичные услуги библиотеки.

translation service and the rest interlibrary loans, of the total of 3308 orders on cards, during 3 months of the survey. High differences in the orders were recorded for the different journals in the series.

The orders were placed by 165 organizations receiving one or more abstracting journals. 25 per cent of the interlibrary loan activities of OMK can be expected from about 10 000 cards annually.

* * *

FUTALA, T. — H. MÁTYÁS, K.: Die Kartei Aktion. Die Rolle der Leserdienst-Karteien der fachliterarischen Information in der Entwicklung der Dienstleistungen der technischen Landesbibliothek

In den Jahren 1982 und 1983 hat das Nationale Informationszentrum und Bibliothek für Technik (ОМИКК) seine in ungarischer Sprache veröffentlichten Referate- und bibliographische Zeitschriften in verschiedenen Beziehungen modernisiert. Ein Element dieser Modernisierung war die Einführung der Leserdienst-Karteien. Der Leser hat an diesen Karteien nur die Anzahl und die erwünschten Dienstleistungen (Übersetzung, Kopie der Übersetzung oder einer primären Dokumentation) als Bestellung der Dienstleistung anzugeben.

Ab 1985 nimmt die Technische Landesbibliothek die Ausfüllung der entsprechenden Formulare und die Dekodierung der Leserdienst-Karteien vor. Die Bibliothek hat im Interesse der Aufklärung der Charakteristiken der notwendigen Tätigkeit im 3. Quartal des Jahres 1985 eine Untersuchung durchgeführt. Es hat sich herausgestellt, dass sich, von den insgesamt 3308 dekodierten Bestellungen 55,4% auf Kopien von primären Dokument, 17,2% auf Kopien von Übersetzungen, 26,8% auf Bestellungen für Übersetzung und der Rest auf die zwischenbibliothekarische Anleihe und auf Kopieversand bezogen hat.

Die Referate- und bibliographische Zeitschriften regten in ziemlich verschiedenem Anzahl Bestellungen an. Bestellungen wurden von insgesamt 165 Institutionen/Unternehmungen angebannt. Die auf den Karteien eintreffenden etwa 10 000 Bestellungen machen trotzdem nur 25% in den Kopieversand Dienstleistungen und zwischenbibliothekarischen Anleihen der TLB aus. Diese Tatsache brachte den sekundären Umsatz der Bibliothek in wesentlichen Maasse vorbei.